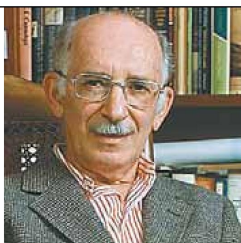

B

Βιβλία

3

Τα διηγήματα του Μπέρναρντ Μάλμουντ ανασυστήνουν τον εβραϊκό μικρόκοσμο του Μπρούκλιν

7

Ο αποικιοκρατικός πόλεμος της Πορτογαλίας στην Ανγκόλα στοιχειώνει το έργο του Αντόνιο Λόμπο Αντούνες

Η Εθνική Βιβλιοθήκη μετά τη μεταφορά

Ο διευθυντής της, Φίλιππος Τσιμπούλου, μιλάει στο «Βήμα» για τις υποδομές, τη λειτουργία και την εξέλιξη του ιδρύματος

σ. 4-5

Φίλιππος Τοιμπόγλου

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗ
ΛΑΜΠΡΙΝΗ ΚΟΥΖΕΛΗ

Βρίσκο τον Φίλιππο Τοιμπόγλου στο γραφείο του στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος (ΕΒΕ) να κρατά έναν τόμο που μόλις έχει φτάσει από τις εκδόσεις Harrassowitz Verlag στο Βιεννάντεν. Είναι η έκδοση του τεσσάρων μέρων *Αθηναϊκού μαγικού παπύρου*, ενός από τους θησαυρούς της ΕΒΕ, που έδωσε εντυπωσιακά πλάνα στον **Ηλία Γιαννακάκη** και στο ντοκιμαντέρ του «Μεταφορά» (2020) που προβλήθηκε πριν από λίγες μέρες στις «Νύχτες Πρεμιέρας» και θα προβληθεί σύντομα στις αίθουσες. Με αφορμή τη μετεγκατάσταση της ΕΒΕ από το ιστορικό Βαλιδάκειο κτίριο στο νέο κτίριο στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), ο Έλληνας σκηνοθέτης αφηγείται την ιστορία του πνευματικού ιδρύματος παράλληλα με την ιστορία της Ελλάδας. «*Υστερα από είκοσι χρόνια δουλειάς με αίσθημα ανακούφισης αλλά και χαράς σάς παρουσιάζουμε επιτέλους αυτό το βιβλίο*» διαβάζω στον πρόλογο των γεφυρών αιγυπτιακών **Χανς-Βέρνερ Φίσερ-Ελφρετ και Φρίντλιν Χόφμαν** στη νεοσφριθείσα έκδοση. Παλιό κύκλι μοιάζει να κλείνουν για να ανοίξουν νέοι. Η μετεγκατάσταση είναι ένα ορόσημο στην ιστορία της ΕΒΕ. Με αφορμή αυτήν έγιναν εργασίες υποδομής που χρόνιζαν επί δεκαετίες: έγινε απογραφή των συλλογών της ΕΒΕ και τοποθετήθηκαν ετικέτες ραδιοσήμανσης στα τεκμήρια, έγινε καταγραφή και ταξινόμηση του Ιστορικού Αρχείου της, ανακαλύφθηκαν σπάνιες εκδόσεις, έγινε συντήρηση ειδικού υλικού.

Με τις επακτικές εργασίες της μετακόμισης πίσω της, δύο χρόνια μετά, η ΕΒΕ βρίσκεται σε καθεστώς κανονικής λειτουργίας. Ωστόσο, «*δεν έχει μωρούς μέχρι στιγμής να λειτουργήσει όπως άλλες βιβλιοθήκες του ίδιου βελγικού: με ένα υπερόψυχρο χρονή βιβλιοθήκη, με αρκετά δραστήριο δανειστικό τμήμα, δεν ικανοποιεί όμως πλήρως τις ανάγκες των ερευνητών*» γράφουν σε ανοιχτή επιστολή (10.9.2020) προς τον διευθυντή της ΕΒΕ 161 επιστήμονες. Το παρτίκο νότυ ανακαλεί μνήμες ενός ερευνητικά αρυλόδεσνου παρελθόντος. Υπάρχει άραγε κάποια «κατάρ» που ακολουθεί την ΕΒΕ, που ίσως χρειάζομαι κάποιο από τα ξόρκια του *Μαγικού παπύρου* για να λύσομαι; Δεν υπάρχει «κατάρ» λέει γελώντας ο διευθυντής της ΕΒΕ. Παραδέχεται όμως ότι η ΕΒΕ δεν είναι ακόμη όσο φιλική θα έπρεπε προς τους ερευνητές και υποσχέεται ότι αυτό θα αλλάξει σύντομα. Η ιστορία θα τον μνημονεύει ως τον διευθυντή που πήρε το τιμόνι της ΕΒΕ ύστερα από εννιά χρόνια ακυβερνησίας και έφερε σε πέρας το πιάνο έργο της μετεγκατάστασης. Κατά τεκμήριο ικανός και οραματιστής, πρέπει τώρα, τρία χρόνια προτού ολοκληρωθεί η δεύτερη θητεία του, να σχεδιάσει ένα πλαίσιο λειτουργίας που θα καταστήσει την ΕΒΕ αξιοσημείωτη χρήσιμη στους χρήστες της. Κι αυτό συζητάμε.

Ποια είναι η ταυτότητα της ΕΒΕ σε αριθμούς, όπως προκύπτει μετά τη μετεγκατάσταση ως αφετηρία για το μέλλον;

«Ξέρουμε πλέον ότι η ΕΒΕ διαθέτει 614.000 τίτλους έργων και 5.431 χειρόγραφα. Ο προϋπολογισμός της από 240.000 ευρώ που ήταν το 2014 δόξα λαβή ανήλθε στα 6.700.000 το 2017, οι 47 μόνιμοι υπάλληλοι είναι πλέον 90 μόνιμοι και 66 αποσπασμένοι, έχουμε έναν πιο σύγχρονο νόμο, τον 4452/2017 που συμβάλλει στη θεσμική ενδυνάμωση της ΕΒΕ και ένα ηλεκτρονικό αναγνωστήριο με 2.500 τίτλους – που από την αρχή της επόμενης χρονιάς θα αυξηθούν, με στόχο να έχουμε περισσότερους εκδότες, τίτλους και ταυτόχρονους χρήστες».

«Σχεδιάζουμε το μέλλον οργανώνοντας το παρόν»

Ο διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης μιλάει για την ολοκλήρωση των κλασικών λειτουργιών και υπηρεσιών μιας σύγχρονης εθνικής βιβλιοθήκης και την υποστήριξη της έρευνας που αναδεικνύεται σε βασικό ζήτημα του ιδρύματος μετά τη μετεγκατάστασή του

Σε πρόσφατη επιστολή που σας απέστειλαν 161 επιστήμονες διαμαρτύρονται για δυσλειτουργίες της ΕΒΕ, ότι οι ερευνητές του εξωτερικού που δεν διαθέτουν ΑΦΜ δεν μπορούν να λάβουν πιστοποίηση χρήστη, ότι δεν είναι δυνατός, όταν κάποιος βρίσκεται ήδη στην ΕΒΕ, να ζητήσει υλικό για αυθημερόν μελέτη, ότι το χρονικό διάστημα διεκπεραίωσης αιτήματος για πρόσβαση στα περιοδικά είναι πολλές φορές αρκετά μεγάλο, ότι η ΕΒΕ απαγορεύει καθολικά τη χρήση ιδίων ψηφιακών μέσων για την αναπαραγωγή λίγων σελίδων από βιβλία και περιοδικά διασχεματίζοντας την έρευνα. Τι απαντάτε;

«Η πιστοποίηση χρήστη γίνεται με ταξιδιωτικά έγγραφα. Ίσως δεν είναι γνωστό. Θα γίνει γνωστό όταν “ανέβει” η αγγλική και η γαλλική έκδοση του σάιτ μας. Η προκράτηση τεκμηρίων για μελέτη αυθημερόν δεν ισχύει, αλλά θα γίνει. Οι δυσκολίες αυτές οφείλονται σε έλλειψη προσωπικού και προβλήματα στελέχωσης. Το ίδιο και το ζήτημα των περιοδικών, που φυλάσσονται στον Βοτανικό και γίνονται δρομολόγια προς το ΚΠΙΣΝ

Στην παρούσα φάση μεγάλο στοιχείο είναι ο εμπλουτισμός των συλλογών. Πρέπει στον ορίζοντα της εικοσαετίας να εκπαιδευτούν με ένα εκατομμύριο τίτλους πέραν της κατά νόμον προσφοράς

δύο φορές την εβδομάδα. Θα πάρουμε και δεύτερο οδηγό και αυτοκίνητο ώστε να έχουμε συχνότερα δρομολόγια. Το ζήτημα της αναπαραγωγής σελίδων από έντυπα για τα οποία δεν υπάρχουν πνευματικά δικαιώματα σε ισχύ λύνεται από αύριο, θα μπορούν οι ερευνητές να χρησιμοποιούν τα κινητά τους ή όποια ψηφιακά μέσα έχουν για την αναπαραγωγή. Όμως, για τα έργα για τα οποία ισχύουν πνευματικά δικαιώματα η ΕΒΕ κατηγορείται επειδή εφαρμόζει τον νόμο. Είμαστε σε ανοιχτή συζήτηση με τον Οργανισμό Συλλογικής Διαχείρισης Έργων του Λόγου (ΟΣΔΕΛ) για να επιλυθεί το ζήτημα του copyright».

Η Ελληνική Βιβλιογραφία, η απογραφή της ελληνικής βιβλιοπαραγωγής ανά έτος, είναι εξαιρετικά σημαντική ερευνητικό εργαλείο. Υπήρχε σημαντική καθυστέρηση εκεί. Πού βρισκόμαστε;

«Είναι ολοκληρωμένη με βιβλιοθηκονομικό τρόπο, με κάποια κενά για τα έτη 2009 και 2010, η ελληνική βιβλιογραφία των ετών 1980-2014 και είναι αναρτημένη στην ιστοσελίδα της ΕΒΕ. Για τα προηγούμενα χρόνια ως τον 19ο αιώνα πρέπει να γίνει έλεγχος και αναδρομική καταλογογράφηση, που ισοδυναμεί με 200 ανθρώποχρόνια. Προς σύγκριση θα αναφέρει ότι η Εθνική Βιβλιοθήκη της Σερβίας έχει 57 καταλογογράφους και η ΕΒΕ μόνο τέσσερις».

Πώς θα αντιμετωπιστούν αυτά τα κρίσιμα ζητήματα στελέχωσης;

«Στις 26 Οκτωβρίου θα υποβάλουμε στο υπουργείο Παιδείας το νέο οργανόγραμμα της ΕΒΕ που ετοιμάσαμε και το οποίο προβλέπει 390 άτομα προσωπικό σε έξι των 40 ειδικότητες».

Θα δούμε εκεί σύγχρονη ειδικότητες, όπως αναλυτή δεδομένων και τμήματα διαχείρισης κορυφών και εξεύρασης πόρων όπως σε άλλες εθνικές βιβλιοθήκες;

«Θα υπάρχουν πληροφορικοί ειδικοεινόμενοι σε διάφορα αντικείμενα και ένα Τμήμα

Στρατηγικού Σχεδιασμού που θα ασχολείται με συνεργασίες και χορηγίες».

Η πανδημία COVID-19 ανέδειξε έντονα τη σημασία ψηφιακού περιεχομένου. Η ΕΒΕ έχει πλέον σύγχρονο εξοπλισμό και εγκαταστάσεις για το έργο της ψηφιοποίησης. Ψηφιοποιούνται βιβλία από τις συλλογές της;

«Μεταφέρουμε τώρα σε ψηφιακή μορφή με δυνατότητα αναζήτησης με OCR τις εφημερίδες *Αστύ* και *Αιών* που πήραμε σε μικροφίλιμ από τη Βιβλιοθήκη της Βουλής. Τον τελευταίο χρόνο ψηφιοποιήθηκαν, με ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα που είχαμε, 90 χειρόγραφα μαθηματάρια, που θα τα αναρτήσουμε στην ιστοσελίδα μας σύντομα, και γίνεται πιλοτικά ψηφιοποίηση εντύπων διαφόρων διαστάσεων για να ελέγχουμε τεχνικά τα αποτελέσματα της διαδικασίας».

Για τη παραγωγή μιλάμε ποσοτικά, και πώς επιλέγονται τα τεκμήρια που θα ψηφιοποιηθούν;

«Θα ξέρουμε με ακρίβεια για τις ψηφιοποιήσεις της τελευταίας διετίας στις αρχές του επόμενου χρόνου όταν γίνει απολογισμός. Οι επιλογές, για την ώρα, είναι τυχαίες και τεχνικού χαρακτήρα. Τώρα είναι η ώρα να σχεδιάσουμε μια πολιτική ψηφιοποίησης και να θεθούν προτεραιότητες».

Το πλούσιο ψηφιακό υλικό των 46 Δημόσιων Βιβλιοθηκών, 41.444 τίτλοι βιβλίων, εφημερίδων, περιοδικών, χαρτών, εγγράφων, χειρογράφων, που εδώ και χρόνια δεν είναι προσβάσιμο και είχαν μείνει ότι έχει περιέλθει στην ΕΒΕ, πώς θα γίνει πάλι διαθέσιμο στο κοινό;

«Καταφέραμε να διασώσουμε και να “διαβάσουμε” τα δεδομένα, έγινε διαγωνισμός για την προμήθεια αποθηκευτικού χώρου για να τα φιλοξενήσουμε στην ΕΒΕ και, μόλις τον παραλάβουμε, το υλικό θα ανέβει σε νέα πλατφόρμα στην οποία θα έχουν πρόσβαση οι χρήστες αρχικά από την παλιά ηλεκτρονική διεύθυνση του υπουργείου Παιδείας».

Ποια είναι το όραμα και οι στόχοι σας για το υπόλοιπο της θητείας σας;

«Ο νόμος που επιβάλλει να ετοιμάσω ένα στρατηγικό σχέδιο πενταετίας, αλλά αυτό θα είναι η αρχή ενός προγράμματος εκπομπών που αναπτύσσεται σε τρεις άξονες: την ολοκλήρωση των κλασικών λειτουργιών και υπηρεσιών μιας ανεπτυγμένης εθνικής βιβλιοθήκης με σύγχρονο τρόπο, την ανάδειξη του ηγετικού ρόλου της ΕΒΕ και της ευθύνης της στο οικοσύστημα των ελληνικών βιβλιοθηκών, και την ανάδειξη της ΕΒΕ σε αξιόλογο κέντρο διεθνώς για τη μελέτη του ελληνικού πολιτισμού και την πρόσληψή του στη διαχρονία του. Στην παρούσα φάση μεγάλο στόχημα είναι ο εμπλουτισμός των συλλογών. Πρέπει στον ορίζοντα της εικοσαετίας να εμπλουτιστούν ένα εκατομμύριο τίτλους πέραν της κατά νόμον προσφοράς. Η Εθνική Βιβλιοθήκη για την ΕΒΕ, και για το κράτος του Ισραήλ και για τον εβραϊκό πολιτισμό, έχει πέντε εκατομμύρια τίτλους. Εμείς μόλις πέρυσι αγοράσαμε τους πρώτους 6.000 τίτλους. Στόχος είναι το περικοιχόμενο και οι υπηρεσίες της ΕΒΕ να ξεπεράσουν τα κτήρια που τις φιλοξενούν. Πάντως η σύγκριση δεν γίνεται με το πού ήμασαν αλλά με το πού θέλουμε να φτάσουμε. Σχεδιάζουμε το μέλλον οργανώνοντας το παρόν».

Τι ζητάτε από την πολιτεία, το προσωπικό της ΕΒΕ και τους Έλληνες χρήστες της προκειμένου να υλοποιηθεί αυτό το όραμα;

«Από την πολιτεία θα ήθελα τη σταθεροποίηση του προϋπολογισμού της ΕΒΕ στα 6.700.000 ευρώ του 2017 που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία της – τα πέντε εκατομμύρια φτάνουν μόνο τα λειτουργικά έξοδα των τριών κτιρίων σε ΚΠΙΣΝ, Πανεπιστήμιο και Βοτανικό –, τη γρήγορη έκκριση του οργανογράμματος και τη στελέχωση της ΕΒΕ με το απαραίτητο προσωπικό. Από το προσωπικό ζητώ η έννοια της βιβλιοθήκης να κρατηθεί ψηλά. Και από την κοινωνία να κρατηθεί ζήτημα να μην είναι αδιάφορο. Η επιστολή των 161 επιστημόνων δείχνει ότι η ΕΒΕ τους ενδιαφέρει».

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΥΖΕΛΗΣ